

SERVICIUL DE INFORMAȚII ȘI SECURITATE
AL REPUBLICII MOLDOVA

MD-2004, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfint, 166 tel. 022-239-625, fax 022-234-068, e-mail: sis@sis.md

„12” octombrie 2023

Nr. E/10787

**Direcția generală juridică din cadrul
Secretariatului Parlamentului**

Serviciul de Informații și Securitate, a examinat solicitarea Direcției generale juridice din cadrul Secretariatului Parlamentului, cu privire la prezentarea informației referitor la organizarea executării prevederilor Legii nr. 245/2008 cu privire la secretul de stat (în continuare - *Lege*), în contextul evaluării ex-post, și reieșind din competențele funcționale comunică următoarele.

1. Referitor *la aprobarea actelor normative necesare pentru organizarea executării actului normativ*, menționăm că, în conformitate cu art. 5 alin. (3) lit. c), b), și e), din *Lege*, au fost adoptate următoarele acte normative:

Hotărârea Guvernului nr.770/2009 cu privire la Comisia interdepartamentală pentru protecția secretului de stat, prin care a fost aprobată Structura și componența Comisiei interdepartamentale pentru protecția secretului de stat, și Regulamentul Comisiei interdepartamentale pentru protecția secretului de stat.

Hotărârea Guvernului nr.411/2010 privind aprobarea Nomenclatorului informațiilor atribuite la secret de stat;

Hotărârea Guvernului nr. 449/2011 cu privire la aprobarea Nomenclatorului persoanelor cu funcții de răspundere cu împuterniciri de atribuire a informațiilor la secret de stat.

Hotărârea Guvernului nr.1176/2010 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la asigurarea regimului secret în cadrul autorităților publice și al altor persoane juridice (în continuare –*Regulament*);

Aderent, subliniem că, în scopul executării prevederilor art.25 alin.(1) lit. h) din *Lege*, a fost aprobat Ordinul Ministerului Sănătății nr.400/2015 cu privire la aprobarea Nomenclatorului contraindicațiilor medicale pentru lucrul cu informațiile atribuite la secret de stat (*Anexa la Ordinul Ministerului Sănătății nr.400/2015 a fost modificată prin Ordinul Ministerului Sănătății nr.452/2023*).

De remarcat că, actele normative care urmau a fi elaborate de către Guvern în conformitate cu art. 5 alin. (3) lit. f), g) și h) din Lege, nu au fost emise. Reieșind din acest considerent, apreciem oportun de a determina necesitatea elaborării actelor la etapa actuală pentru organizarea executării Legii, sau supunerea excluderii acestor prevederi.

Cât privește atribuția Guvernului prevăzută la alin. (3) lit. g) din același articol, *de a stabili tipurile de compensații, mărimea și modul de acordare a acestora cetățenilor care efectuează lucrări legate de accesul la secretul de stat*, menționăm că, art. 31 din Lege, garantează dreptul cetățeanului de a primi spor la salariu pentru lucru cu informații atribuite la secretul de stat, însă, Legea nr. 270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar, asemenea compensații nu prevede.

Prin urmare, considerăm imperios completarea Legii nr.270/2018 cu prevederi care să stabilească sporul pentru lucru permanent cu informații atribuite la secretul de stat, și respectiv, a Hotărârii Guvernului nr. 1231/2018 pentru punerea în aplicare a prevederilor Legii nr.270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar, care să reglementeze mărimile și modul de acordare a sporurilor pentru cetățenii care lucrează în condiții de regim secret.

Suplimentar, conchidem din practica aplicării Legii, că atribuția Guvernului prevăzută la art. 5 alin. (3) lit. i) potrivit căruia Guvernul *adoaptă decizii privind transmiterea informațiilor atribuite la secret de stat unor state străine sau organizații internaționale*, coroborate cu prevederile art. 21 din aceeași Lege, *transmiterea informațiilor atribuite la secret de stat altor state sau organizațiilor internaționale*, nu au fost aplicate în perioada 2008 - prezent, iar utilitatea acestora pe viitor, urmează a fi stabilită la o altă etapă de modificare/completare a Legii.

Unele prevederi din Lege au constituit obiectul controlului de constituționalitate, în rezultat, la sesizarea Curții Constituționale, au fost emise următoarele decizii și hotărâri, după cum urmează:

1) Hotărârea Curții Constituționale nr. 38 din 14.12.2017, privind recunoașterea constituționalității art. 25 alin. (1) lit. c), art. 26 alin. (4) și art. 27 alin. (5) din Lege;

2) Decizia Curții Constituționale nr. 163 din 01.12.2022, privind inadmisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate a art. 25 alin. (2) din Lege;

3) Hotărârea Curții Constituționale nr. 14 din 08.08.2023, privind admiterea parțială a sesizării privind excepția de neconstituționalitate a art. 25 alin. (1) lit. i) din Lege și a pct. 109 din Regulament. Declararea inadmisibilității sesizării în partea ce ține de controlul constituționalității art. 25 alin. (1) lit. i) din Lege;

În temeiul Hotărârii Curții Constituționale nr. 14 din 08.08.2023, Serviciul a elaborat și a remis pentru promovare către Ministerul Justiției, proiectul hotărârii de Guvern „Pentru modificarea Regulamentului cu privire la asigurarea regimului secret în cadrul autorităților publice și al altor persoane juridice aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1176/2010”. Proiectul prevede modificarea punctului 109 din Regulament, prin completarea cu prevederi care să reglementeze expres că concluzia cu privire la imposibilitatea de a acorda cetățeanului dreptul de acces la secretul de stat va conține esența motivelor care au servit drept refuz pentru acordarea dreptului de acces la secretul de stat.

2. Cu referire subiectul ce vizează **obstacolele identificate la aplicarea cadrului normativ**, evidențiem următoarele.

În conformitate cu art. 26 alin. (4), *concluzia Serviciului de Informații și Securitate privind imposibilitatea de a acorda cetățeanului dreptul de acces la secretul de stat este executorie pentru persoanele cu funcții de răspundere împuternicite să adopte decizia privind acordarea dreptului de acces la secretul de stat, însă nu exclude o solicitare repetată în cazul înlăturării împrejurărilor care fac imposibilă acordarea dreptului de acces la secretul de stat, împrejurări stabilite de art. 25 alin. (1) din Lege.*

Astfel, în cazul refuzului de acordare a dreptului de acces la secretul de stat în conformitate cu art. 25 alin. (1) lit. k) *„neexecutării de către cetățean a obligațiilor privind păstrarea secretului de stat care i-a fost încredințat”,* în condițiile actualelor prevederi, aceste împrejurări nu pot fi înlăturate, deoarece nu sunt stabilite careva termene la expirarea cărora persoana ar putea deține din nou dreptul de acces la secretul de stat.

În consecință, în cazul în care persoana a încălcat prevederile legale privind păstrarea secretului de stat, aceasta nu mai poate deține niciodată dreptul de acces la secretul de stat, chiar dacă s-a scurs un timp îndelungat de la data neexecutării.

Subsidiar, remarcăm existența contradicțiilor dintre norma de la art. 27 alin. (1) lit. a), și alin. (3) lit. a) al aceluiași articol din Lege.

Art. 27 alin. (1) lit. a), prevede că, *dreptul de acces la secretul de stat este suspendat în cazurile punerii sub învinuire a cetățeanului pentru săvârșirea unei infracțiuni incompatibile cu activitatea ce presupune utilizarea informațiilor atribuite la secret de stat, pînă la pronunțarea unei hotărîri judecătorești definitive și irevocabile.*

Potrivit art. 27 alin. (3) lit. a), *dreptul de acces la secretul de stat încetează în cazurile apariției sau descoperirii circumstanțelor prevăzute la art.25.*

Art. 25 alin. (1) prevede cazurile de refuz de acordare a dreptului de acces la secretul de stat, printre care, *prezența la acesta a antecedentelor penale pentru*

infracțiuni săvârșite cu intenție, aflării acestuia sub urmărire penală sau al limitării de către instanța de judecată a capacității sale de exercițiu;

Din analiză normelor legale, reiese că dreptul de acces la secretul de stat **încetează** în cazul aflării persoanei sub urmărire penală, și **se suspendă** în cazurile punerii sub învinuire a persoanei. Astfel, apreciem normele citate drept contradictorii ce îngreunează aplicarea cadrului legal.

Menționăm că, în vederea înlăturării lacunelor identificate, Serviciul a elaborat proiectul de Lege „*Pentru modificarea și completarea Legii nr. 245/2008 cu privire la secretul de stat*”, și l-a înaintat spre promovare Ministerului Justiției.

O altă problemă identificată la aplicarea cadrului normativ evaluat, o regăsim la art. 28 alin. (4) din Lege, care prevede că, *accesul cetățenilor străini la secretul de stat se acordă în temeiul tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, sau în temeiul dispoziției scrise a Prim-ministrului.*

Astfel, acordarea accesului la secretul de stat pentru cetățenii străini care activează în industria aeronautică a Republicii Moldova, sau în legătură cu încheierea contractelor clasificate sau acordurilor de grant clasificate între autoritățile publice naționale și cele străine, poate fi asigurat în conformitate cu art. 28 alin. (4) din Lege.

Totodată, menționăm că, la aplicarea normei citate sunt întâmpinate dificultăți din considerentul că, emiterea dispoziției de către Prim-ministru poate dura în timp, astfel, această dispoziție poate să nu fie adecvată situației.

În acest context, se propune identificarea unui alt mecanism de acordarea a dreptului de acces la secretul de stat în situațiile descrise, care să funcționeze și să corespundă necesităților.

3. Pornind de la deficiențele și lacunele normative ale Legii, care implică modificări tehnice și conceptuale se impune necesitatea armonizării cadrului normativ în materie cu standardele europene, în special cu Decizia 2013/488/UE Consiliului din 23.09.2013 privind normele de securitate pentru protecția informațiilor UE clasificate. Astfel, precizăm că, în scopul perfecționării cadrului normativ în domeniul protecției secretului de stat, Serviciul de Informații și Securitate, este în proces de elaborare a unui nou proiect de Lege cu privire la secretul de stat.

Alexandru MUSTEAȚA
Director